

Brüssel, 14. märts 2019
(OR. en)

7456/19

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0247(COD)

ELARG 8
COWEB 46
CFSP/PESC 213
RELEX 258
FIN 233
CADREFIN 150
CODEC 670
POLGEN 49
MIGR 33

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Nõukogu
Eelmise dok nr:	7210/19
Teema:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA III) (esimene lugemine) – Osaline üldine lähenemisviis

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon esitas 14. juunil 2018 ettepaneku, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA III)¹ mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) rubriigis 6 („Naabrus ja maailm“).

¹ 10184/18 + ADD 1 + ADD 2.

2. Vastavalt komisjoni ettepanekule on IPA III eesmärk toetada abisaajaid selliste poliitiliste, institutsiooniliste, õigus-, haldus-, sotsiaal- ja majandusreformide vastuvõtmisel ja elluviimisel, mida neilt nõutakse liidu väärtustega kooskõla saavutamiseks ning oma õigusnormide järk-järgult vastavusse viimiseks liidu õigusnormide, standardite, poliitika ja tavadega, pidades silmas tulevast liidu liikmesust. IPA III tagab järjepidevuse IPA II-ga (mis hõlmab perioodi 2014–2020) ning täiendavuse muude liidu rahastamisvahenditega (eelkõige naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendiga) ja poliitikameetmetega (nt rände ja kliimamuutuste valdkonnas). Ajavahemikul 2021–2027 on IPA III kavandatud rahastamispakett 14 500 000 000 eurot (jooksehindades).

II. TÖÖ TEISTES INSTITUTSIOONIDES

3. Euroopa Parlamendis tegeleb ettepanekuga väliskomisjon (AFET) ja kaasraportöörideks on José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra (PPE, ES) ja Knut Fleckenstein (S&D, DE). Kaasraportööride esitatud raporti projekti võttis AFET vastu 4. veebruaril 2019 ja nüüd ootab see vastuvõtmist Euroopa Parlamendi täiskogu istungil, mis toimub 25.–28. märtsil 2019.
4. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis oma arvamuse vastu 12. detsembril 2018 toimunud täiskogu istungjärgul².
5. Regioonide Komitee võttis oma arvamuse vastu 5.-6. detsembril 2018 toimunud täiskogu istungjärgul³.

² 15601/18.

³ 15622/18.

III. TÖÖ NÕUKOGU ETTEVALMISTAVATES ORGANITES

6. Komisjon esitas oma ettepaneku laienemise ja ELiga ühinemisläbirääkimisi pidavate riikide tööruhmale (COELA) esimest korda 3. juulil 2018. Pärast esimest üldist arutelu, mis toimus 10. juulil 2018, vaatas COELA töörühm ettepaneku läbi mitmel järgmisel koosolekul Austria eesistumisperioodil, mille ajal edenesid läbirääkimised jõudsalt. 19. detsembril 2018 esitati alaliste esindajate komiteele eduaruanne⁴.
7. Töö jätkus Rumeenia eesistumisperioodil ning 2019. aasta veebruaris ja märtsis toimus mitu COELA töörühma koosolekut, kus arutati allesjäänud lahendamata küsimusi ja muudeti teksti, et võtta arvesse delegatsioonide tõstatatud mureküsimusi. Eelkõige muudeti teksti seoses IPA komitee otsustusprotsessi läbipaistvuse ja kaasavusega, seades eesmärgiks tagada, et liikmesriikidele antakse asjakohast teavet ning et nende osalemist ja strateegilisi suuniseid kajastatakse piisaval määral. IPA programmitöö protsessiga seoses oli eesmärk tagada, et abisaajatele antav abi on nii paindlik kui ka prognoositav, et sellega premeeritakse tulemuslikkuse eest, käsitledes seejuures ka vähem tulemuslike abisaajate vajadusi, ning et abi on võimalik kohandada, kui abisaajate puhul täheldatakse märkimisväärset tagasiminekut või püsivat edusammude puudumist lähenemisviisiga „põhialused kõigepealt“ hõlmatud valdkondades.
8. Tuleb märkida, et kavandatav määrus on osa mitmeaastase finantsraamistikuga (2021–2027) seotud ettepanekute paketist, mistõttu sõltub see horisontaalsete läbirääkimiste tulemustest. Kuni nende läbirääkimiste lõpuleviimiseni on artikli 4 lõikes 1 sätestatud lähtesumma esitatud käesoleva märkuse lisas toodud tekstis nurksulgudes. Horisontaalsed sätted on samuti esitatud nurksulgudes ja need on kavandatud osalisest üldisest lähenemisviisist välja jäetud, kuni mitmeaastase finantsraamistikuga tehakse täiendavaid edusamme; need sätted puudutavad kliimaeesmärke toetavate ELi eelarvekulutuste üldist sihttaset (põhjendus 13), liidu eelarve kaitsmist juhul, kui liikmesriikides ja kolmandates riikides esineb üldisi puudusi õigusriigi toimimises (põhjendus 23), ning liidu kaasrahastamise määra (artikli 9 lõige 2).

⁴ 15532/18.

9. Mõned muud ettepaneku osad on samuti esitatud nurksulgudes. Nende puhul on peamiselt tegemist viidetega õigusaktidele, mille üle on arutelud veel pooleli (nt naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi määrus ja ETK määrus); pärast läbirääkimiste lõppu võib neid viiteid olla vaja ajakohastada. Mõned sätted on tihedalt seotud nimetatud muude õigusaktide sätetega ning peaksid käesoleva õigusakti tekstis neid hilisemas etapis peegeldama pärast seda, kui nende õigusaktide üle peetavad arutelud on lõpule viidud. See puudutab eelkõige artiklit 11 (koos vastavate põhjendustega 27 ja 28) ning artiklit 17.
10. Alaliste esindajate komitee analüüsis 13. märtsil 2019 eesistujariigi kompromissteksti. Pärast seda arutelu leppis eesistujariik kokku mõne lisamuudatuse tegemises teksti, nimelt põhjendustes 6b ja 13 ning artikli 7a lõikes 5 ning I lisas⁵. Aruteludest ilmnnes, et eesistujariigi kompromisstekst annab tugeva aluse osalise üldise lähenemisviisi kokkuleppimisele.

IV. KOKKUVÕTE

11. Eespool esitatut arvesse võttes palutakse nõukogul leppida kokku osaline üldine lähenemisviis käesoleva märkuse lisas esitatud teksti suhtes oma 19. märtsi 2019. aasta istungil. Osaline üldine lähenemisviis on volitus tulevasteks läbirääkimisteks Euroopa Parlamendiga seadusandliku tavamenetluse raames.

⁵ Need muudatused on käesoleva märkuse lisas esitatud allajoonituna.

2018/0247 (COD)

Ettepanek:

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,
millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA III)⁶**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 212 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁷,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust⁸,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Määrus (EL) nr 231/2014⁹ kaotab kehtivuse 31. detsembril 2020. Selleks et liidu välistegevus oleks tõhus ka tulevikus, tuleks jätkata välisabi kavandamise ja andmise raamistiku kasutamist.

⁶ Käesolevas dokumendis on komisjoni ettepanekusse tehtud muudatused tähistatud ***paksus kaldkirjas*** ning välja jäetud tekst on tähistatud kolme punkti ja nurksulgudega ([...]); teksti eelmise versiooniga võrreldes tehtud muudatused on lisaks alla joonitud.

⁷ ELT C , , lk .

⁸ ELT C , , lk .

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2014. aasta määrus (EL) nr 231/2014, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II) (ELT L 77, 15.3.2014, lk 11).

- (2) Ühinemiseelse rahastamisvahendi eesmärgid erinevad põhimõtteliselt liidu välistegevuse üldeesmärkidest, sest selle rahastamisvahendiga soovitakse valmistada I lisas loetletud abisaajaid ette tulevikus ELiga liitumiseks ning toetada nende ühinemisprotsessi. Seega on ülimalt oluline, et laienemise toetamiseks on eraldi rahastamisvahend ja tagada samas selle kooskõla liidu välistegevuse üldeesmärkidega ning eelkõige naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendiga.
- (3) Euroopa Liidu lepingu artiklis 49 on sätestatud, et liidu liikmeks saamise avalduse võib esitada iga Euroopa riik, kes austab selliseid väärtusi nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine ning võtab endale kohustuse neid väärtusi edendada. Euroopa riik, kes on esitanud liidu liikmeks saamise avalduse, võib liikmeks saada üksnes siis, kui on leidnud kinnitust, et ta vastab 1993. aasta juunis Kopenhaagenis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel kehtestatud liikmelisuse kriteeriumidele („Kopenhaageni kriteeriumid“), ning tingimusel, et liit suudab uue liikme integreerida. Kopenhaageni kriteeriumid käsitlevad demokraatiat, õigusriigi põhimõtet, inimõigusi ning vähemuste austamist ja kaitset tagavate institutsioonide stabiilsust, toimiva turumajanduse olemasolu, suutlikkust toime tulla konkurentsipurve ja turujõududega liidus ning võimet mitte üksnes kasutada aluslepingute järgseid õigusi, vaid täita ka neis sätestatud kohustusi, sealhulgas järgida poliitilise ning majandus- ja rahaliidu eesmärgi.

- (4) Laienemisprotsess rajaneb kindlaksmääratud kriteeriumidel ning õiglasel ja rangel tingimuslikkusel. Iga abisaajat hinnatakse vaid tema enda saavutuste põhjal. Tehtud edusammude hindamise ja puudujääkide kindlakstegemise eesmärk on pakkuda I lisa loetletud abisaajatele stiimuleid ja suuniseid vajalike ulatuslike reformide jätkamiseks. Selleks et laienemiseväljavaadetest saaks reaalsus, on jätkuvalt väga oluline kindel juhendumine põhimõttest „põhialused kõigepealt“¹⁰. Ühinemise edenemine oleneb sellest, kuivõrd taotleja austab liidu väärtusi ning suudab viia ellu reforme, mis on vajalikud selleks, et viia riigi poliitilised, institutsioonilised, õigus-, haldus- ja majandussüsteemid vastavusse liidu eeskirjade, standardite, poliitika ja tavadega.
- (5) Liidu laienemispoliitika on investering Euroopa rahusse, julgeolekusse ja stabiilsusse **ning võimaldab liidul olla paremal positsioonil ülemaailmsete probleemide käsitlemisel**. Seeläbi suurendatakse **samuti** nii liidu kui ka tulevaste liikmesriikide majanduslikke ja kaubandusvõimalusi. ELi liikmeks saamise väljavaatel on märkimisväärne ümberkujundav mõju, mis hõlmab positiivseid demokraatlikke, poliitilisi, majanduslikke ja ühiskondlikke muutusi.
- (5a) Euroopa põhiväärtuste omaksvõtmine ja neile pühendumine on valik ning oluline kõikide ELiga ühineda soovivate partnerite jaoks. Seda arvesse võttes eeldab liit, et partnerid võtavad Euroopa väärtused omaks ja pühenduvad neile täielikult ning viivad jõuliselt läbi vajalikke reforme oma rahva huvides. See hõlmab tegevuse järkjärgulist kooskõlla viimist liidu ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga, eelkõige valdkondades, kus kaalul on olulised ühised huvid, näiteks piiravate meetmete küsimuses ja hübriidohtude vastases võitluses.**

¹⁰ Põhimõttega „põhialused kõigepealt“ ühendatakse õigusriigi põhimõte ja põhiõigused ühinemisprotsessi teise kahe olulise valdkonnaga – majanduse juhtimisega (suurem keskendumine majandusarengule ja konkurentsivõime suurendamisele) ning demokraatlike institutsioonide ja avaliku halduse reformi tõhustamisega. Kõik kolm põhialust on kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatide reformiprotsessi jaoks määrava tähtsusega ning hõlmavad kodanike jaoks kõige olulisemaid küsimusi.

- (6) Euroopa Komisjon kinnitas oma teatises „*Lääne-Balkani riikide reaalne ELiga ühinemise väljavaade ning ELi tõhustatud koostöö nende riikidega*“¹¹ Lääne-Balkani riikide kindlat ja saavutustel põhinevat väljavaadet saada ELi liikmeks. See on jõuline julgustav signaal kõigile Lääne-Balkani riikidele ning annab tunnistust sellest, et EL on pühendunud nende tuleviku sidumisele Euroopaga.
- (6a) Euroopa Liit ja selle liikmesriigid on kinnitanud Sofia deklaratsioonis ning ELi ja Lääne-Balkani piirkonna jaoks vastu võetud Sofia prioriteetide kavas oma vankumatut toetust Lääne-Balkani riikide Euroopa perspektiivile ning pühendumist kodanike elu kiiremale parandamisele ühenduvuse ja julgeoleku valdkonnas, tuginedes 6. veebruaril 2018 vastu võetud komisjoni teatise asjakohastele aspektidele. Käesoleva määruse kohased meetmed peaksid aitama nende võetud kohustuste täitmist toetada.*
- (6b) Euroopa Ülemkogu on andnud kandidaatriigi staatuse Albaaniale, Islandile¹², Montenegrole, Põhja-Makedoonia Vabariigile, Serbiale ja Türgile. Ta on kinnitanud Lääne-Balkani riikide väljavaateid saada ELi liikmeks. Ilma et see piiraks seisukohti staatuse suhtes või mis tahes edasisi Euroopa Ülemkogu või nõukogu otsuseid, võidakse riike, kellel on väljavaade saada ELi liikmeks, aga kellele ei ole antud kandidaatriigi staatust, käsitada potentsiaalsete kandidaatriikidena ainult käesoleva määruse kohaldamisel.*

¹¹ COM(2018) 65 final, avaldatud aadressil https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-credible-enlargement-perspective-western-balkans_en.pdf

¹² 2015. aasta märtsis palus Islandi valitsus ELil riiki enam mitte kandidaatriigiks pidada, kuigi ametlikult ei ole Island oma liikmeks saamise taotlust tagasi võtnud.

- (7) Abi andmisel tuleks järgida ka kokkuleppeid, mis liit on sõlminud I lisas loetletud abisaajatega. Abi peaks peamiselt keskenduma sellele, et aidata I lisas loetletud abisaajatel tugevdada demokraatlikke institutsioone ja õigusriiki, reformida kohtusüsteemi ja avalikku haldust, austada põhiõigusi ning edendada soolist võrdõiguslikkust, sallivust, sotsiaalset kaasatust ja mittediskrimineerimist. Samuti tuleks abiga toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba¹³ raames kindlaks määratud keskseid põhimõtteid ja õigusi.
- (7a) *Kuna heanaaberlikud suhted ja piirkondlik koostöö on laienemisprotsessi olulised elemendid, tuleks abiga samuti [...] jätkuvalt toetada [...] I lisas loetletud abisaajate jõupingutusi edendada piirkondlikku, makropiirkondlikku ja piiriülest koostööd ning territoriaalset arengut, sealhulgas liidu makropiirkondlike strateegiate rakendamise kaudu. Ühtlasi peaks abi edendama nende majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning majanduse juhtimist, mis on aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu tegevuskava aluseks, sealhulgas regionaalarengu, põllumajanduse, maaelu arengu, sotsiaal- ja tööhõivepoliitika rakendamise, [...] digitaalrajanduse ja -ühiskonna arendamise ning teadusuuringute ja innovatsiooni hoogustamisega, samuti [...] Lääne-Balkani riikide digitaalarengu tegevuskava juhtalgatuse kontekstis.***
- (7b) *Erilist tähelepanu tuleks pöörata uute võimaluste loomisele noorte, sealhulgas noorte spetsialistide jaoks, tagades samal ajal, et sellega aidatakse kaasa I lisas loetletud abisaajate sotsiaal-majanduslikule arengule. Käesoleva määruse alusel antava abi eesmärk peaks olema ka ajude äravoolu probleemiga tegelemine.***
- (8) Liit peaks oma liikmesriikide kogemusele tuginedes toetama I lisas loetletud abisaajaid teel ühinemise poole. Nimetatud koostöö peaks keskenduma eelkõige liikmesriikide reformiprotsessi käigus omandatud kogemuste jagamisele.

¹³ Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kuulutasid Euroopa sotsiaalõiguste samba pidulikult välja 17. novembril 2017 Göteborgis õiglase töö ja majanduskasvu teemalisel sotsiaaltippkohtumisel.

- ([...] **8a**) Enamikule I lisas loetletud abisaajatest jätkuvalt peamiseks väljakutseks olev õigusriigi tugevdamine, sealhulgas korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus, ning hea valitsemistava, sealhulgas avaliku halduse reformi tugevdamine on abisaajatele oluline liidule lähenemiseks ning hiljem liidu liikmelisusega kaasnevate kohustuste täielikuks täitmiseks. Pidades silmas nendes valdkondades ellu viidavate reformide pikemaajalist laadi ja vajadust saavutada tulemusi, peaks käesoleva määruse alusel antav finantsabi olema suunatud I lisas loetletud abisaajatele kehtestatud nõuete rahuldamiseks võimalikult varakult.
- ([...] **8b**) Kooskõlas osalusdemokraatia põhimõttega peaks komisjon ergutama I lisas loetletud igas abisaajariigis parlamentaarse kontrolli teostamist.
- (9) Julgeolekuvaldkonnas on liidu ja I lisas loetletud abisaajate strateegiline ja operatiivkoostöö hädavajalik, et julgeoleku- ja terrorismiohtudega tulemuslikult ja tõhusalt toime tulla.
- (10) Oluline on veelgi tugevdada *rahvusvahelist ja piirkondlikku* rändealast koostööd, sealhulgas *tugevdades veelgi piiride ja rände haldamise võimet*, tagades rahvusvahelise kaitse kättesaadavuse, jagades olulist teavet, [...] tugevdades piirikontrolli ning [...] *jätkates jõupingutusi, et [...] võidelda* ebaseadusliku rände, [...] inimkaubanduse ja rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise vastu.
- (10a) *Tuleks parandada I lisas loetletud abisaajate kommunikatsioonivõimet, et tagada üldsuse toetus ELi väärtustele ja nende mõistmine, samuti liidu liikmesusega kaasneva kasu ja kaasnevate kohustuste mõistmine, tegeledes samal ajal väärinfo küsimusega.*

- (13) I lisa loetletud abisaajad peavad olema paremini valmis käsitlema üleilmseid probleeme, nagu jätkusuutlik areng ja kliimamuutused, ning viima oma jõupingutused nende küsimuste lahendamiseks kooskõlla liidu jõupingutustega. Kajastades kliimamuutusega toimetuleku olulisust kooskõlas liidu kohustustega Pariisi kliimaleppe rakendamise osas ning selleks et saavutada kestliku arengu eesmärke, tuleks käesoleva programmiga toetada kliimameetmetega liidu poliitikas laiemalt arvestamist ja panustada üldeesmärki, et ELi eelarvekulutustest eraldataks [25 %] kliimaeesmärkide saavutamise toetamiseks. Käesoleva programmi alusel rakendatavate meetmete puhul eeldatakse, et programmi kogu rahastamispaketist eraldatakse [...] [16 %]¹⁴ kliimaeesmärkidele. Asjakohased meetmed määratakse kindlaks programmi ettevalmistamise ja rakendamise käigus ning käesoleva programmi koondtulemusi tuleks arvestada asjakohastes hindamis- ja läbivaatamismenetlustes.
- (14) Käesoleva rahastamisvahendi raames võetavad meetmed peaksid toetama ÜRO säästva arengu tegevuskava 2030 rakendamist üldkohaldatava tegevuskavana, mille täitmist EL ja selle liikmesriigid täielikult toetavad ning mille on kõik I lisa loetletud abisaajad heaks kiitnud.
- (15) Käesoleva määrusega kehtestatakse kogu selle kehtivusajaks rahastamispakett, mis on Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga-aastase eelarvemenetluse käigus peamiseks juhiseks [viide tuleb uue institutsioonidevahelise kokkuleppe alusel ajakohastada: Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel 2. detsembril 2013. aastal eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta sõlmitud institutsioonidevahelise kokkuleppe¹⁵ punkti 17] tähenduses.

¹⁴ **Seda sihttasemet arutatakse IPA III määruse kontekstis veel, sõltuvalt mitmeaastase finantsraamistikuga seotud horisontaalsete arutelude tulemustest üldiste kliimaeesmärkide teemal.**

¹⁵ Ajakohastada viidet: ELT C 373, 20.12.2013, lk 1. Kokkulepe on avaldatud aadressil http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2013.373.01.0001.01.EST&toc=OJ:C:2013:373:TOC

- (16) Komisjon ja liikmesriigid peaksid tagama antava abi eeskirjadele vastavuse, sidususe ja vastastikuse täiendavuse, eelkõige korrapärase konsultatsioonide ja sagedase teabevahetuse kaudu abitsükli eri etappides. Samuti tuleks astuda samme, mis on vajalikud selleks, et tagada parem koordineerimine ja vastastikune täiendus teiste rahastajatega, sealhulgas korrapärase konsultatsioonide abil. **Komisjon ja liikmesriigid peaksid samuti tõhustama koordineerimist kohalikul tasandil, tagades sellega, et liikmesriigid saaksid osaleda kogu programmitöö protsessis teavitatud alusel ja saaksid paremini täita oma rolli IPA komitees.** Kodanikuühiskonna rolli tuleks tugevdada nii valitsusasutuste kaudu rakendatavates programmides kui ka liidu abi otsese saajana.
- (17) Käesoleva määruse alusel toetatavate asjakohaste poliitikavaldkondade eesmärkide saavutamise tegevusprioriteedid tuleks määratleda programmitöö raamistikus, mille komisjon näeb ette aastateks 2021–2027 kehtestatud liidu mitmeaastase finantsraamistiku kestuse ajaks partnerluses I lisas loetletud abisaajatega, lähtudes **Euroopa Ülemkogu ja nõukogu poolt kindlaks määratud** laienemise [...] **poliitikaraamistikust** ja **abisaajate** [...] konkreetsetest vajadustest koosõlas käesolevas määruses määratletud üldiste ja erieesmärkidega ning võttes nõuetekohaselt arvesse asjakohaseid riiklikke strateegiaid. Programmitöö raamistikus tuleks kindlaks määrata abi andmisega toetatavad valdkonnad, märkides vahendite soovitusliku jaotuse valdkondade kaupa, sh hinnangulised kliimaga seotud kulud.

- (18) Liidu huvides on aidata kaasa I lisas loetletud abisaajate reformialastele jõupingutustele, mis tehakse eesmärgiga astuda liidu liikmeks. Abi andmist tuleks juhtida kindlalt tulemustele keskendudes ning *abi tuleks diferentseerida ulatuse ja suuruse alusel vastavalt abisaajate tegevuse tulemuslikkusele, sealhulgas pakkudes abisaajatele stiimuleid reformidele pühendumiseks ja nende elluviimisel edusammude tegemiseks eelkõige õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste austamise, demokraatlike institutsioonide tugevdamise ja avaliku halduse reformimise ning majandusarengu ja konkurentsivõime suurendamise valdkonnas [...]. Sarnaselt tuleks abiga tagada prognoositavus ja tasakaal abisaajate vahel, võttes arvesse nende konkreetset olukorda, vajadusi ja suutlikkust, samuti varasematest rahastamisvahenditest antud toetust.*
- (18a) *Kui asjakohaste näitajate põhjal on I lisas loetletud abisaajate puhul märgata märkimisväärset tagasiminekut või püsivat edusammude puudumist lähenemisviisiga „põhialused kõigepealt“ hõlmatud valdkondades, tuleks abi ulatust ja suurust vastavalt muuta, ilma et see piiraks nõukogu õigust võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 215 vastu piiravaid meetmeid pärast seda, kui on tehtud otsus majandus- või rahandussuhete osaliseks või täielikuks katkestamiseks või piiramiseks ühe või mitme kolmanda riigiga, ja komisjoni õigust peatada maksed või rahastamislepingute täitmine kooskõlas finantsmäärusega.*
- (18b) *Selleks et liikmesriikidel oleks võimalik anda asjakohaseid strateegilisi suuniseid IPA komitee raames, peaks komisjon igal aastal hindama IPA programmitöö raamistiku rakendamist, kirjeldades, kuidas on järgitud õiglase osa põhimõtet ja tulemuspõhist lähenemisviisi. Selle hindamise raames tuleks samuti anda ülevaade olukorrast seoses rahastamise tasemega iga eesmärgi puhul ja iga I lisas loetletud abisaaja puhul. Sellega tuleks samuti võimaldada IPA komiteel saada piisavat teavet ja anda suuniseid seoses abi ulatuse ja suuruse muutmisega.*

- (19) Üleminek ühinemiseelsete rahaliste vahendite puhul rakendatavalt komisjonipoolselt eelarve otseselt täitmiselt I lisas loetletud abisaajate poolsele eelarve kaudsele täitmisele peaks olema järkjärguline ning vastama abisaajate sellekohasele suutlikkusele. ***Teatavate poliitika- või programmivaldkondade puhul tuleks see protsess tagasi pöörata, kui I lisas loetletud abisaaja ei täida asjakohaseid kohustusi ja ei halda liidu rahalisi vahendeid kooskõlas kehtestatud eeskirjade, põhimõtete ja eesmärkidega.*** Abi andmisel tuleks jätkuvalt kasutada struktuure ja rahastamisvahendeid, mis on oma väärtust ühinemiseelses protsessis tõestanud.
- (20) Liit peaks oma välistegevuse mõju optimeerimiseks püüdma olemasolevaid vahendeid võimalikult tõhusalt kasutada. See tuleks saavutada liidu välistegevuse rahastamisvahendite sidususe ja täiendavuse abil ning koostoime loomisega liidu muude poliitikameetmete ja programmidega, ***näiteks programmid „Euroopa horisont“, „Erasmus“ ja „Loov Euroopa“ või Euroopa ühendamise rahastu.*** See hõlmab vajaduse korral ka sidusust ja täiendavust makromajandusliku finantsabiga.
- (21) Ühise eesmärgi saavutamiseks rakendatavate kombineeritud sekkumiste võimalikult suure mõju huvides peaks olema võimalik käesoleva määruse alusel toetada muude programmide raames elluviidavaid meetmeid, tingimusel et toetused ei kata samu kulusid.
- (22) Käesoleva määruse rahastamispaketti tuleks kasutada programmi „Erasmus“ rahvusvahelisest mõõtmest tulenevate meetmete rahastamiseks ja need meetmed tuleks rakendada Erasmuse määruse¹⁶ kohaselt.

¹⁶ Uus Erasmuse määrus.

- (23) Käesoleva määruse suhtes tuleks kohaldada horisontaalseid finantseeskirju, mille Euroopa Parlament ja nõukogu on vastu võtnud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 322 kohaselt. Need eeskirjad on sätestatud finantsmääruses ja nendega määratakse eelkõige kindlaks toetuste, hangete, auhindade, eelarve kaudse täitmise, finantsabi, eelarvetoetuste, usaldusfondide, rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste kaudu eelarve koostamise ja täitmise kord, ning nähakse ette finantsjuhtimises osalejate vastutuse kontroll. [ELi toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastu võetud eeskirjades on käsitletud ka liidu eelarve kaitsmist juhul, kui liikmesriikides ja kolmandates riikides esineb üldisi puudusi õigusriigi toimimises, sest õigusriigi põhimõtte austamine on usaldusväärse finantsjuhtimise ja tulemusliku ELi-poolse rahastamise alus.]
- (24) Käesoleva määrusega ette nähtud rahastamisliikide ja eelarve täitmise viiside valikul tuleks lähtuda nende võimest saavutada meetmete erieesmäärke ja tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrollidega seotud kulusid, halduskoormust ja eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. Muu hulgas tuleks kaaluda kindlasummalisi makseid, kindlamääralisi makseid ja ühikuhindu, samuti kuludega sidumata rahalisi vahendeid, millele on osutatud finantsmääruse artikli 125 lõikes 1.
- (25) Liit peaks välistegevuse rakendamisel jätkama ühiseeskirjade kohaldamist. Liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise eeskirjad ja menetlused sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) [naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend]. Konkreetsete probleemidega tegelemiseks ja eelkõige piiriülese koostöö ning põllumajanduse ja maaelu arengu poliitika valdkonnas tuleks kehtestada üksikasjalikud lisasätted.

- (26) Välistegevusi viiakse tihti ellu väga ebastabiilses keskkonnas, kus on vaja pidevalt ja kiirelt reageerida liidu partnerite vajaduste muutumisele ning üleilmsetele probleemidele, mis on seotud näiteks inimõiguste, demokraatia ja hea valitsemistava, julgeoleku ja stabiilsuse, kliimamuutuste ja keskkonna ning ebaseadusliku rände ja selle algpõhjustega. Prognoositavuse põhimõtte ühitamiseks vajadusega kiirelt reageerida uute vajaduste tekkimisele tuleb kohandada programmide rahalist rakendamist. Selleks et suurendada liidu suutlikkust reageerida ettenägematutele vajadustele ja järgida samas põhimõtet, et liidu eelarve kinnitatakse iga-aastaselt, tuleks käesolevas määruses säilitada võimalus kohaldada finantsmääruses muude poliitikameetmete puhul juba lubatud paindlikkust, nimelt ülekandmist ühest perioodist teise ja lubatud vahendite ümberpaigutamist, et tagada ELi vahendite tõhus kasutamine nii ELi kodanike kui ka I lisas loetletud abisaajate seisukohast ja maksimeerida seega ELi välistegevuses sekkumisteks kättesaadavaid ELi vahendeid.
- [(27) Uus Euroopa Kestliku Arengu Fond+ (edaspidi „EFSD+“) peaks eelmise fondi eeskujul toimima ühtse rahastamispaketina, millega üleilmselt, sh I lisas loetletud abisaajatele, pakkuda toetuste, eelarveliste tagatiste ja muude rahastamisvahendite kaudu rahastamissuutlikkust. Käesoleva määruse alusel elluviidavate meetmete juhtimine tuleks ka edaspidi tagada Lääne-Balkani investeerimisraamistikuga.]
- (28) Välistegevuse tagatisega tuleks toetada EFSD+ meetmeid ja IPA III-ga tuleks panustada I lisas loetletud abisaajate huvides tehtavate toimingute jaoks vajaliku eraldise moodustamise, sh makromajandusliku finantsabi laenudest tulenevad eraldised ja kohustused.]
- (29) Piiriülese koostöö programmide rakendamisel on oluline tagada sidusus välistegevuse programmide ja territoriaalse koostöö määruse kohase raamistikuga. Konkreetsed kaasrahastamise sätted tuleks kehtestada käesolevas määruses.

- (30) Artiklis 8 osutatud iga-aastased või mitmeaastased tegevuskavad või meetmed on tööprogrammid finantsmääruse tähenduses. Iga-aastaste või mitmeaastaste tegevuskavadega on mitmesugused meetmed koondatud ühte dokumenti.
- (31) Vastavalt *Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) 2018/1046¹⁷ (edaspidi „ finantsmäärus“)*, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013,¹⁸ nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2988/95¹⁹, nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96²⁰ ja nõukogu määrusele (EL) 2017/1939²¹ tuleb liidu finantshuve kaitsta [...] proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise, *sealhulgas* [...] pettuste ärahoidmist, avastamist, korrigeerimist ja uurimist, kaotatud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud summade tagasinõudmist ja vajaduse korral halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige võib Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) korraldada haldusjuurdlust, sealhulgas kohapealseid kontrole ja inspekteerimisi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 ning nõukogu määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/96 sätetele ja neis määrustes sätestatud korras, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Vastavalt määrusele (EL) 2017/1939 võib Euroopa Prokuratuur uurida [...] liidu finantshuve *kahjustavaid kuritegusid* [...] ja esitada nendes süüdistusi, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2017/1371²². Finantsmääruse kohaselt peab iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel täielikult koostööd ja andma komisjonile, OLAFile, [...] *nõukogu määruse (EL) 2017/1939 kohases tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide puhul* Euroopa Prokuratuurile ja

¹⁷ *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).*

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusti ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

¹⁹ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

²⁰ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

²¹ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

Euroopa Kontrollikojale vajalikud õigused ja juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annaksid samaväärsed õigused. I lisas loetletud abisaajad peaksid samuti andma komisjonile viivitamata teada eeskirjade eiramiste, sealhulgas pettuste kahtlustest, mille kohta on olemas esmakordne halduslik või kohtulik tuvastamine, ja hoidma teda kursis haldus- ja kohtumenetluste edenemisega. Eesmärgiga viia see vastavusse liikmesriikide hea tavaga, tuleks kõnealuseks aruandluseks kasutada komisjoni loodud elektroonilist eiramisjuhtumite haldamise süsteemi.

[(32) [...]]

- (33) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, eelkõige I lisa loetletud abisaajatega eelarve kaudse täitmise eritingimused ja -struktuurid ning maaelu arenguabi rakendamise puhul, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011²³]. Käesoleva määruse rakendamiseks ühetaoliste tingimuste kehtestamisel tuleks arvesse võtta ühinemiseelse abi haldamisel ja rakendamisel saadud varasemaid kogemusi. Neid ühtseid tingimusi tuleks muuta, kui see on arengutest lähtuvalt vajalik.
- (34) Käesoleva määruse alusel loodud komiteel peaks olema pädevus ka seoses määruse (EÜ) nr 1085/2006²⁴ ja määruse (EL) nr 231/2014 kohaste õigusaktide ja kohustustega ning nõukogu määruse (EÜ) nr 389/2006²⁵ artikli 3 rakendamisega.
- (35) Selleks et käesolevas määruses sätestatud meetmeid oleks võimalik viivitamata kohaldada, peaks käesolev määrus jõustuma [...] [kahekümnendal] päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

²⁴ Nõukogu 17. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1085/2006, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA) (ELT L 210, 31.7.2006, lk 82).

²⁵ Nõukogu 27. veebruari 2006. aasta määrus (EÜ) nr 389/2006, millega luuakse rahalise toetuse programm Küprose türgi kogukonna majandusarengu soodustamiseks ja millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2667/2000 Euroopa Ülesehitusameti kohta (ELT L 65, 7.3.2006, lk 5).

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega kehtestatakse programm „Ühinemiseelse abi rahastamisvahend“ („IPA III“).

Sätetatakse selle eesmärgid, eelarve aastateks 2021–2027, liidu abi vormid ja sellise abi andmise eeskirjad.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmist mõistet:

„piiriülene koostöö“ – koostöö [...] liikmesriikide ja I lisas loetletud abisaajate vahel, **nagu on osutatud [Euroopa territoriaalse koostöö määruse²⁶ artikli 3 lõike 1] punktis b**, kahe või enama I lisas loetletud abisaaja vahel või I lisas loetletud abisaajate ning [...] [naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi määruse] I lisas loetletud riikide ja territooriumide vahel.

²⁶ COM(2018) 374 final. Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa Regionaalarengu Fondist ja välisrahastamisvahenditest toetatavat Euroopa territoriaalse koostöö eesmärki (Interreg) käsitlevate erisätete kohta.

Artikkel 3

IPA III eesmärgid

1. IPA III üldeesmärk on toetada I lisas loetletud abisaajaid selliste poliitiliste, institutsiooniliste, õigus-, haldus-, sotsiaal- ja majandusreformide vastuvõtmisel ja elluviimisel, mida neilt nõutakse liidu väärtustega kooskõla saavutamiseks ning oma õigusnormide järk-järgult vastavusse viimiseks liidu õigusnormide, nõuete, poliitika ja tavadega, pidades silmas **tulevast** liidu liikmesust, aidates seeläbi kaasa nende stabiilsusele, julgeolekule ja heaolule.
2. IPA III erieesmärgid on järgmised:
 - a) tugevdada õigusriiki, demokraatiat [...] **ning** inimõiguste [...] **ja põhivabaduste austamist; see hõlmab eelkõige toetust kohtureformile, tugevdatud julgeolekut ja võitlust korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastu, rahvusvahelise õiguse järgimist, kodanikuühiskonna tegutsemist soodustavat keskkonda, vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamist ja soolise võrdõiguslikkuse edendamist ning toetust rände haldamise, sealhulgas piirihalduse parandamisele ja võitlust ebaseadusliku rände vastu;**
 - b) tugevdada avaliku halduse tulemuslikkust ning toetada struktuurireforme ja head valitsemistava kõikidel tasanditel;
 - c) kujundada I lisas loetletud abisaajate õigusnorme, nõudeid, poliitikat ja tavasid kooskõlas liidu omadega ning tugevdada **piirkondlikku koostööd**, leppimist ja heanaaberlikke suhteid, samuti inimestevahelisi kontakte ja **strateegilist kommunikatsiooni;**
 - d) **pöörates erilist tähelepanu noortele**, tugevdada majanduslikku ja sotsiaalset arengut, sh suurema ühenduvusega **selle kõigis mõõtmetes** ning regionaalarenguga, põllumajanduse ja maaelu arenguga ning sotsiaal- ja tööhõivepoliitikaga, et parandada keskkonnakaitset, suurendada vastupanuvõimet kliimamuutustele ja kiirendada üleminekut vähese CO₂-heitega majandusele ning arendada digitaalmajandust ja -ühiskonda;

e) toetada territoriaalset *koostööd, sealhulgas* [...] piiriülest, *riikidevahelist, merendusala*st ja *piirkondadevahelist* koostööd.

3. Kooskõlas erieesmärkidega on I lisas loetletud abisaajate vajadustele ja suutlikkusele vastava abi andmise temaatilised prioriteedid sätestatud II lisas. I lisas loetletud abisaajate vahelise piiriülese koostöö temaatilised prioriteedid on sätestatud III lisas. Iga temaatiline prioriteet võib aidata saavutada rohkem kui ühte erieesmärki.

Artikkel [...] 3a

Ristkasutuse sätted

1. Käesoleva määruse rakendamisel tuleb tagada kooskõla, sünergiad ja vastastikused täiendavused muude liidu välistegevuse valdkondade ning asjakohaste liidu poliitikameetmete ja programmidega, samuti poliitikavaldkondade arengusidusus.
2. [Naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi määrust] kohaldatakse käesoleva määruse alusel rakendatavate tegevuste suhtes, kui see on käesolevas määruses ette nähtud.
3. IPA III-ga toetatakse [Erasmuse²⁷] määruse alusel kehtestatud meetmeid. Kõnealuste rahaliste vahendite kasutamise suhtes kohaldatakse [Erasmuse määrust (EL)]. Selleks arvestatakse IPA III panust ühtses [...] programmdokumendis, millele on osutatud [naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi] määruse artikli 11 lõikes 7 ja mis võetakse vastu kõnealuses määruses sätestatud korras. ***Kõnealune programmdokument sisaldab [Erasmuse] määruse alusel kehtestatud meetmete eraldatavat soovituslikku miinimumsummat.***

²⁷ COM (2018) 367 final. Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse liidu haridus-, koolitus-, noorte- ja spordiprogramm „Erasmus“ ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1288/2013.

4. IPA III alusel võib abi anda *ka* sellist liiki meetmetele, mis on ette nähtud Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi,²⁸ Euroopa Sotsiaalfond+²⁹ ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi³⁰ alusel.
5. [Euroopa Regionaalarengu Fondist]³¹ toetatakse I lisas loetletud abisaajate ja liikmesriikide vaheliseks piiriüleseks koostööks loodud programme või meetmeid. Need programmid ja meetmed võtab komisjon vastu kooskõlas artikliga 16. IPA *piiriülese koostöö* raames antava toetuse suurus määratakse kindlaks [ETK määruse] artikli 10 lõike 3 kohaselt. IPA piiriülese koostöö programme hallatakse kooskõlas [ETK määrusega].
6. IPA III-ga võib toetada riikide- ja piirkondadevahelise koostöö programme või meetmeid, mis kehtestatakse ja mida rakendatakse [ETK määruse] alusel, *võttes asjakohasel juhul arvesse makropiirkondlikke või merepiirkondade strateegiaid*, ning milles käesoleva määruse I lisas loetletud abisaajad osalevad.
7. Vajaduse korral võib kooskõlas artikliga 8 käesoleva määruse alusel kehtestatud meetmete jaoks toetust saada muude liidu programmide kaudu, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Käesoleva määruse kaudu võib toetada ka muude liidu programmide alusel kehtestatud meetmeid, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Sellisel juhul tehakse kohaldatavate eeskirjade valik kõnealuseid meetmeid käsitlevas tööprogrammis.

²⁸ COM(2018) 372 final. Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta.

²⁹ COM(2018) 382 final. Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) kohta.

³⁰ COM(2018) 392 final. Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse eeskirjad, kuidas toetada liikmesriikide koostatavaid Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavaid ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavu (ÜPP strateegiakavad), ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013.

³¹ COM(2018) 372 final. Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta.

8. Komisjon võib nõuetekohaselt põhjendatud asjaoludel ning liidu rahastamise sidususe ja tulemuslikkuse tagamiseks või piirkondliku koostöö soodustamiseks otsustada laiendada artikli 8 lõikes 1 osutatud tegevusprogrammide ja meetmete rahastamiskõlblikkust [...] **nendele** riikidele, territooriumidele ning piirkondadele, **mis vastasel korral ei oleks rahastamiskõlblikud vastavalt artikli 3 lõikele 1**, kui rakendatav programm või meede on üleilmset, piirkondlikku või piiriülest laadi.

Artikkel [...] 3b

Eelarve

1. Ajavahemikul 2021–2027 on käesoleva IPA III rakendamise rahastamispakett [14 500 000 000 eurot (jooksevhindades)].
2. [...] Lõikes 1 osutatud summat võib kasutada programmi rakendamise [...] **tugimeetmete rahastamiseks**, näiteks ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistoiminguteks, sealhulgas ettevõtte infotehnoloogiasüsteemide puhul, **vastavalt [naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi määruse] artiklile 20** [...].

II PEATÜKK

STRATEEGILINE PLANEERIMINE

Artikkel 6

Poliitikaraamistik ja üldpõhimõtted

1. Käesoleva määruse ***kohast abi antakse kooskõlas*** [...] Euroopa Ülemkogu ja nõukogu määratletud laienemispoliitika raamistikuga [...] ***ja*** kokkulepetega, millega luuakse õiguslikult siduvad suhted I lisas loetletud abisaajatega, [...] ***ning selle puhul võetakse nõuetekohaselt arvesse*** asjakohaseid Euroopa Parlamendi resolutsioone, komisjoni teatise või komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ühisteatise. Komisjon tagab sidususe abi ja laienemispoliitika raamistiku vahel.
2. Käesoleva määruse kohaste programmide ja meetmetega, ***millega püütakse saavutada artiklis 3 osutatud erieesmärgid***, süvalaiendatakse ***järgmised horisontaalsed prioriteetid***: kliimamuutused, keskkonnakaitse ja sooline võrdõiguslikkus; ning vajaduse korral kasutatakse kestliku arengu eesmärkide³² vahelisi seoseid, et edendada integreeritud meetmeid, millega saab luua kaasnevaid hüvesid ja täita mitut eesmärki sidusal viisil.
- 2a. ***Komisjon aitab koostöös liikmesriikidega täita liidu võetud kohustusi suurendada läbipaistvust ja vastutust abi andmisel, sealhulgas teeb komisjon internetipõhiste andmebaaside kaudu kättesaadavaks teabe abi suuruse ja eraldamise kohta, tagades, et andmed on võrreldavad, neile on lihtne juurde pääseda ning neid on lihtne jagada ja avaldada.***

³²https://ec.europa.eu/europeaid/policies/sustainable-development-goals_en

3. Komisjon ja liikmesriigid teevad koostööd sidususe tagamiseks ja püüavad vältida kattumist IPA III alusel antava abi ning muu liidu, liikmesriikide ja Euroopa Investeeringuspanga (*EIP*) antava abi vahel, lähtudes välisabi valdkonnas tegevuse koordineerimise tõhustamiseks kehtestatud põhimõtetest, *sealhulgas tõhustades liikmesriikidega kohalikul tasandil toimuvat koordineerimist*, ning poliitikate ja menetluste ühtlustamiseks kehtestatud põhimõtetest, eelkõige arengu tõhusust käsitlevatest rahvusvahelistest põhimõtetest³³. Koordineerimine hõlmab korrapäraselt *ja õigeaegset* konsulteerimist, sagedast teabevahetust abi andmise tsükli erinevates etappides ja abi koordineerimiseks kaasavate kohtumiste korraldamist, *sealhulgas kohalikul tasandil*, ning see on [...] programmitöö protsessi oluline osa.

3a. Kooskõlas kaasava partnerluse põhimõttega tagab komisjon asjakohasel juhul nõuetekohase konsulteerimise I lisas loetletud abisaajate asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas kodanikuühiskonna organisatsioonidega, kohalike ja piirkondlike ametiasutustega, samuti nende õigeaegse juurdepääsu asjakohasele teabele, et nad saaksid programmide koostamisel, rakendamisel ja seotud seireprotsessides kaasa rääkida.

4. Samuti töötab komisjon koos liikmesriikidega selle nimel, et tagada koordineerimine ning vastastikune täiendavus mitmepoolsete ja piirkondlike organisatsioonide ja üksustega, näiteks rahvusvaheliste organisatsioonide ja finantseerimisasutuste, ametite ning liiduväliste rahastajatega.

³³https://ec.europa.eu/europeaid/policies/eu-approach-aid-effectiveness_en

III PEATÜKK

RAKENDAMINE

Artikkel 7

IPA programmitöö raamistik

1. IPA III alusel antav abi põhineb artikli 3 lõikes 2 osutatud erieesmärkide **ning II ja III lisas osutatud temaatiliste prioriteetide** saavutamiseks kehtestatud IPA programmitöö raamistikul. IPA programmitöö raamistiku kehtestab komisjon liidu mitmeaastase finantsraamistiku kestuse ajaks.
2. IPA programmitöö raamistik **töötatakse välja kooskõlas artiklis 6 sätestatud poliitikaraamistiku ja üldpõhimõtetega ning selles** võetakse nõuetekohaselt arvesse asjakohaseid riiklikke strateegiaid ja valdkondlikke poliitikameetmeid.
 - 2a. **IPA programmitöö raamistik sisaldab soovituslikke summasid liidu vahendite eraldamiseks igale artikli 3 lõikes 2 osutatud erieesmärgile, kusjuures need summad on asjakohasel juhul esitatud aastate kaupa ja võimaldavad reageerida tekkivatele vajadustele, ilma et see piiraks võimalust erinevate erieesmärkide saavutamiseks antavat abi kombineerida.**

[...]
 - [...] 2b. IPA programmitöö raamistik sisaldab näitajaid, mille alusel hinnata [...] edusamme **seoses oodatavate tulemustega, mis on kindlaks määratud vastavalt artikli 3 lõikes 2 osutatud erieesmärkidele. Need näitajad on kooskõlas IV lisas osutatud näitajatega.**

- 2c. Ilma et see piiraks lõike 4 kohaldamist, võtab komisjon IPA programmitöö raamistiku vastu rakendusaktiga. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artiklis 16 osutatud komitee kontrollimenetlusega.
- 2d. *Komisjon koostab iga-aastase hinnangu IPA programmitöö raamistiku rakendamise kohta, võttes arvesse artiklis 6 osutatud poliitikaraamistiku arengut ja tuginedes lõikes 2b osutatud näitajatele. See hinnang sisaldab ka ülevaadet olukorrast seoses iga abisaaja jaoks ette nähtud ja kavandatud eraldistega ning sellest, kuidas on järgitud artiklis 7a osutatud õiglase osa põhimõtet ja tulemuspõhist lähenemisviisi. Hinnang esitatakse artiklis 16 osutatud komiteele.*
- 2e. *Kõnealuse hinnangu alusel võib komisjon teha ettepaneku IPA programmitöö raamistiku muutmiseks asjakohasel juhul kooskõlas lõikes 2c osutatud menetlusega. IPA programmitöö raamistiku võib läbi vaadata ja seda võib asjakohasel juhul muuta ka pärast vahehindamist.*
4. Komisjon võtab liikmesriikidega tehtava piiriülese koostöö kohta vastu programmitöö raamistiku kooskõlas [ETK määruse] artikli 10 lõikega 1.

Artikkel 7a

Abi andmine abisaajatele, tulemuslikkuse hindamine ja õiglase osa põhimõte

- 1. Abi andmine I lisas loetletud abisaajatele otsustatakse artiklis 8 osutatud rakendusmeetmete raamistikus.*
- 2. Abi antakse sihtotstarbeliselt ja seda kohandatakse olenevalt I lisas loetletud abisaajate konkreetsest olukorrast, võttes arvesse edasisi jõupingutusi, mida on vaja käesoleva määruse eesmärkide täitmiseks. Nende abisaajate vajadusi ja suutlikkust võetakse samuti arvesse kooskõlas õiglase osa põhimõttega, et vältida abi ebaproportsionaalselt madalat taset võrreldes teiste abisaajatega.*
- 3. Abi eesmärk on tagada edusammud kõigis abi saavates riikides ning see diferentseeritakse ulatuse ja suuruse alusel, võttes arvesse abisaajate tegevuse tulemuslikkust, eelkõige pühendumist reformidele ja nende elluviimisel tehtud edusamme, samuti abisaajate vajadusi.*
- 4. I lisas loetletud abisaajate tegevuse tulemuslikkuse hindamisel ja antava abi üle otsustamisel pööratakse erilist tähelepanu jõupingutustele, mida on tehtud õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste austamise, demokraatlike institutsioonide tugevdamise ja avaliku halduse reformimise ning majandusarengu ja konkurentsivõime suurendamise valdkonnas.*
- 5. Kui artikli 7 lõikes 2b osutatud näitajate põhjal tehakse I lisas loetletud abisaaja puhul kindlaks märkimisväärne tagasimineku või püsiv edusammude puudumine lõikes 4 osutatud valdkondades, muudetakse abi ulatust ja suurust sellele vastavalt kooskõlas lõikega 1, sealhulgas vähendades rahalisi vahendeid proportsionaalselt ja suunates neid ümber, seadmata seejuures ohtu toetuse andmist meetmetele, mille eesmärk on parandada põhiõiguste austamist, demokraatiat ja õigusriiki, sealhulgas toetus kodanikuühiskonna ja asjakohasel juhul kohalike asutustega tehtavale koostööle. Edusammude taastamise korral muudetakse abi sellele vastavalt kooskõlas lõikega 1, et neid jõupingutusi täiendavalt toetada.*

Artikkel 8

Rakendusmeetmed ja -meetodid

1. IPA III alusel antav abi rakendatakse finantsmäärusega kooskõlas eelarve otsese või kaudse täitmise korras, kasutades [naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi määruse] II jaotise III peatükis osutatud aastaseid või mitmeaastaseid tegevuskavu ja meetmeid. **Tegevuskavad ja meetmed võetakse vastu rakendusaktidega, mis võetakse vastu kooskõlas artiklis 16 osutatud kontrollimenetlusega.** Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse [naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi määruse] II jaotise III peatükki, v.a artikli 24 [rahastamiskõlblikud isikud ja üksused] lõiget 1.
2. Käesoleva määruse raames võib vastu võtta tegevuskavu kuni seitsmeks aastaks.

Artikkel 9

Piiriülese koostöö

1. Soovituslikult eraldatakse kuni 3 % rahastamispaketist I lisas loetletud abisaajate ja ELi liikmesriikide vahelistele piiriülese koostöö programmidele, kooskõlas nende vajaduste ja prioriteetidega.
2. Liidu kaasrahastamise määr iga prioriteedi tasandil ei ole rohkem kui **[85 %]** piiriülese koostöö programmi rahastamiskõlblikest kuludest. Tehnilise abi liidu poolt kaasrahastamise määr on 100 %.
3. Liikmesriikidega tehtava piiriülese koostöö eelmaksete tase **moodustab 50 % programmiga seotud esimesest kolmest eelarvelisest kulukohustusest** [...].
4. Kui piiriülese koostöö programmid [ETK määruse] artikli 12 kohaselt lõpetatakse, võib selliselt lõpetatud programmile käesoleva määruse raames eraldatud saadavalolevaid vahendeid kasutada muude käesoleva määruse kohaselt rahastamiskõlblike meetmete rahastamiseks.

IV PEATÜKK

RAHASTAMISKÕBLIKKUS JA MUUD ERISÄTTED

Artikkel 10

Rahastamiskõblikkus IPA III alusel

1. [...] ***Osalemine hankemenetluses, toetuste andmise menetluses ja auhinnakonkursil seoses käesoleva määruse alusel rahastatavate meetmetega on avatud rahvusvahelistele ja piirkondlikele organisatsioonidele ning kõigile teistele füüsilistele isikutele, kes on järgmiste riikide kodanikud, või juriidilistele isikutele, kelle tegelik asukoht on järgmistes riikides:***
 - a) liikmesriigid, käesoleva määruse I lisas loetletud abisaajad, Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalised, [naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi määruse] I lisaga hõlmatud riigid ning
 - b) riigid, mille puhul komisjon on kehtestanud vastastikuse juurdepääsu välisabile. Vastastikuse juurdepääsu võib vähemalt ühe aasta pikkuseks piiratud ajaks anda juhul, kui riik tagab võrdsetel tingimustel rahastamiskõblikkuse liidust pärit üksustele ja käesoleva määruse alusel rahastamiskõblikest riikidest pärit üksustele. Komisjon otsustab vastastikuse juurdepääsu andmise pärast nõupidamist selle või nende abisaajariigi või -riikidega.

V PEATÜKK

[EFSD+ JA EELARVELISED TAGATISED

Artikkel 11

Rahastamisvahendid ja välistegevuse tagatis

1. I lisas loetletud abisaajad on rahastamiskõlblikud nii EFSD+ kui ka [naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi määruse] II jaotise IV peatükis sätestatud välistegevuse tagatise puhul. Selleks panustatakse IPA III-ga [naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi määruse] artiklis 26 osutatud välistegevuse tagatisega seotud eraldise moodustamisele proportsionaalselt I lisas loetletud abisaajate huvides tehtud investeeringutega.]

VI PEATÜKK

JÄRELEVALVE JA HINDAMINE

Artikkel 12

Järelevalve, audit, hindamine ja liidu finantshuvide kaitse

1. Käesoleva määruse puhul kohaldatakse järelevalve [...] **ja** aruandlusega seoses [naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi määruse] [...] **artiklit 31. [Naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi määruse artikli 31 lõikes 5] osutatud iga-aastane aruanne sisaldab ka teavet kulukohustuste ja maksete kohta rahastamisvahendite (IPA, IPA II ja IPA III) kaupa.**
2. IPA III rakendamise ja artiklis 3 sätestatud erieesmärkide saavutamisel tehtavate edusammude järelevalveks kasutatavad näitajad sätestatakse käesoleva määruse IV lisas.

3. Liikmesriikidega tehtavas piiriüleses koostöös kasutatakse [ETK määruse] artiklis 33 osutatud näitajaid.
4. IPA III abi tulemuste raamistikus arvestatakse lisaks IV lisa osutatud näitajatele laienemisaruandeid.
- 4a. ***Komisjon esitab igal aastal artiklis 16 osutatud komiteele aruande käesoleva määruse rahalise rakendamise kohta. See aruanne sisaldab järgmist:***
- a) eraldatud summad;***
- b) lepingutega kaetud summad;***
- c) makstud summad;***
- d) eraldatud summade jaotus artiklis 3 osutatud erieesmärkide kaupa;***
- e) lepingutega kaetud summad abisaajate liikide kaupa (nt liikmesriigi asutused, rahvusvahelised organisatsioonid, kodanikuühiskonna organisatsioonid);***
- f) lepingutega kaetud summad eelarve täitmise vahendite kaupa (nt toetused, segarahastamine, eelarvetoetused).***
- 4b. ***Artikli 12 lõikes 1 osutatud iga-aastastes aruannetes sisalduv teave abi suuruse ja eraldamise kohta tehakse kättesaadavaks internetipõhistes andmebaasides.***
- 4c. ***[Naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi määruse artiklit 32] kohaldatakse seoses vahe- ja lõpphindamisega mutatis mutandis.***
5. Lisaks finantsmääruse artiklile 129 liidu finantshuvide kaitse tagamise kohta annavad I lisa loetletud abisaajad eelarve kaudse täitmise korral komisjonile viivitamata teada eeskirjade eiramiste, sealhulgas pettuste kahtlustest, mille kohta on olemas esmakordne halduslik või kohtulik tuvastamine, ja hoiavad teda kursis haldus- ja kohtumenetluste edenemisega. Aruandlus toimub elektrooniliselt, kasutades komisjoni loodud eiramisjuhtumite haldamise süsteemi.

VII PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

Artikkel 15

Täiendavate rakenduseeskirjade vastuvõtmine

1. Erieeskirjad, millega kehtestatakse käesoleva määruse rakendamise ühetaolised tingimused, eelkõige ühinemiseks ettevalmistumiseks loodavate struktuuride ja maaelu arenguabi kohta, võetakse vastu artiklis 16 osutatud kontrollimenetlusega.
2. [...]

Artikkel 16

Komitee

1. Komisjoni abistab **ühinemiseelse abi rahastamisvahendi** komitee („[...] **IPA III** komitee“). Kõnealune komitee on komitee [...] määruse (EL) nr 182/2011 [...] tähenduses.
 - 1a. **IPA III komitee abistab komisjoni, andes strateegilisi suuniseid artiklis 3 osutatud eesmärkide täitmiseks, pidades silmas iga-aastast hinnangut, mille komisjon esitab vastavalt artikli 7 lõikele 2d ja artikli 12 lõikele 4a.**
 - 1b. **Käesolevale artiklile viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.**
 - 1c. **IPA III komitee töökorras nähakse ette piisavad tähtajad, millega tagatakse komitee liikmetele varased, õigeaegsed ja tegelikud võimalused rakendusakti eelnõude läbivaatamiseks ja oma arvamuste väljendamiseks, nagu on sätestatud määruse (EL) nr 182/2011 artiklis 3.**
2. Kui komitee arvamus tuleb saada kirjaliku menetluse teel, siis lõpetatakse kõnealune menetlus ilma tulemusteta, kui arvamuse esitamise tähtaja jooksul komitee eesistuja niimoodi otsustab või kui seda nõutakse komitee liikmete lihthälteenamusega.
3. Euroopa Investeerimispanka vaatleja võtab **IPA III** komitee menetlustest osa Euroopa Investeerimispanka puudutavate küsimuste puhul.
4. IPA III komitee abistab komisjoni ja tal on pädevus ka seoses määruse (EÜ) nr 1085/2006 ja määruse 231/2014 kohaste õigusaktide ja kohustustega ning määruse (EÜ) nr 389/2006 artikli 3 rakendamisega.
5. IPA III komitee pädevus ei hõlma artikli [...] **3a** lõike 3 kohast panust programmi „Erasmus+“.

Artikkel 17

Teavitamine, teabevahetus ja avalikustamine

[...]

- ³⁴1. *Liidupoolse rahastamise saajad tunnistavad liidu rahaliste vahendite päritolu ja tagavad selle nähtavuse (eriti meetmete ja nende tulemuste reklaamimisel), andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.*
2. *Komisjon rakendab käesoleva määruse ning selle meetmete ja tulemustega seotud teavitus- ja kommunikatsioonimeetmeid. Käesolevale määrusele eraldatud rahalised vahendid peavad ühtlasi aitama kaasa liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisele, niivõrd kui need on otseselt seotud artiklis 3 osutatud eesmärkidega.*
3. *Julgeolekuprobleemide või kohaliku tasandi poliitiliselt tundlike küsimuste korral võib teatavates riikides või piirkondades või teatavatel ajavahemikel olla eelistatud või vajalik teabevahetuse ja nähtavusega seotud tegevuste piiramine. Sellisel juhul määratakse sihtrühm ja konkreetse meetme edendamiseks kasutatavad nähtavuse suurendamise vahendid, tooted ja kanalid kindlaks iga juhtumi puhul eraldi, pärast liiduga konsulteerimist ja kooskõlastamist. Kui ootamatu kriisi korral on vaja kiiret sekkumist, ei ole vaja kohe esitada täielikku teavitus- ja nähtavuskava. Siiski tuleb sellistel juhtudel algusest peale nõuetekohaselt märkida liidu toetuse saamine.]*

³⁴ *Need sätted tuleb viia vastavusse naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi määruse artiklite 36 ja 37 lõpliku sõnastusega.*

Artikkel 18

Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta asjaomaste meetmete jätkumist või muutmist kuni nende meetmete lõpetamiseni ning määrust 231/2014 [IPA II] ja määrust (EÜ) nr 1085/2006 [IPA] kohaldatakse nende meetmete suhtes kuni nende lõpetamiseni. Kõnealuste meetmete suhtes kohaldatakse varasema määruse 236/2014 asemel [naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi määruse] II jaotise III peatükki, v.a artikli 24 lõiget 1.
2. IPA III rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek IPA III ja selle eelkäija, IPA II alusel vastu võetud meetmete vahel **ning IPA III ja kõigi ühinemiseelse abi jätkuprogrammi ettevalmistamisega seotud tegevuste vahel**.
3. Vajaduse korral võib kanda eelarvesse assigneeringuid ka 2027. aasta järgseks perioodiks, et katta artikli 4 lõikes 2 ette nähtud kulusid, selleks et oleks võimalik hallata lõpuleviimata meetmeid.

Artikkel 19

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub [...] [kahekümnendal] päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

I LISA

Albaania

Bosnia ja Hertsegoviina

Island

Kosovo*

Montenegro

Serbia

Türgi

[...] *Põhja-Makedoonia Vabariik*

* Kõnealune nimetus ei piira seisukohti staatuse suhtes ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244 (1999) ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

II LISA

Abi temaatilised prioriteetidid

Abi võidakse asjakohasel juhul anda järgmiste temaatiliste prioriteetide käsitlemiseks, *sealhulgas piirkondliku koostöö kaudu*.

- a) ***Demokraatlike institutsioonide ja õigusriigi tagamiseks vajalike institutsioonide loomine ja nende nõuetekohase toimimise edendamine varasest etapist alates.*** Kõnealuses valdkonnas võetavate meetmete eesmärk on luua sõltumatud, depolitiseeritud, vastutustundlikud ja tõhusad kohtusüsteemid, sealhulgas läbipaistvad ja tulemustel põhinevad tööle värbamise, hindamis- ja edutamissüsteemid ning väärtegade korral kohaldatavad tulemuslikud distsiplinaarmenetlused; tagada juurdepääs õigusemõistmisele; [...] ; kaitsta ja edendada inimõigusi, ***sealhulgas edendada soolist võrdõiguslikkust ja lapse õigusi***, [...] vähemuste hulka kuuluvate inimeste, [...] sealhulgas ***rahvusvähemuste***, romade ning lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste inimeste õigusi ning põhivabadusi, [...] ***tagades ohutud tingimused, mis soodustavad väljendusvabaduse takistusteta kasutamist ja meedia sõltumatust***.
- aa) ***Rändeprobleemidega tegelemise suutlikkuse suurendamine. Kõnealuses valdkonnas võetavate meetmete eesmärk on jagada asjakohast teavet***, tagada tõhusate süsteemide loomine piiride kaitsmiseks, rändevoogude haldamiseks ja ***ebaseadusliku rändega võitlemiseks ning [...] rahvusvahelise kaitse andmiseks [...] inimestele, kes selleks kvalifitseeruvad***.

- ab) Julgeoleku tagamise võime suurendamine. Kõnealuses valdkonnas võetavate meetmete eesmärk on töötada välja tõhusad vahendid organiseeritud kuritegevuse, inimkaubanduse ning väike- ja kergrelvade salakaubaveo, rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise, rahapesu ja terrorismi rahastamise ning korruptsiooni vältimiseks ja nende vastu võitlemiseks; toetada tõhusamat koostööd liiduga terrorismi ja radikaliseerumise vastu võitlemise valdkonnas.*
- ac) Strateegilise kommunikatsiooni alase suutlikkuse suurendamine, sealhulgas üldsuse parem teavitamine reformidest, mida on vaja ELi liikmeks saamise kriteeriumide täitmiseks. Kõnealuses valdkonnas tehtavate jõupingutuste eesmärk on toetada sõltumatut ja pluralistlikku meediat ja meediapädevust ning nende abil suurendatakse muu hulgas riigi ja ühiskonna vastupanuvõimet väärinfole ja muudele hübriidohtudele.*
- b) Avaliku halduse reformimine kooskõlas hea valitsemistava põhimõtetega, eelkõige avaliku halduse põhimõtetega. Kõnealuses valdkonnas võetavate meetmete eesmärk on tugevdada avaliku halduse reformi raamistikke, sealhulgas riigihangete valdkonnas; parandada strateegilist planeerimist ning kaasavat ja tõenditel põhinevat poliitikat ja õigusloomet; edendada avaliku teenistuse professionaalseks muutmist ja depolitiseerimist meritokraatia põhimõtete juurutamise teel; edendada läbipaistvust ja vastutust; parandada teenuste kvaliteeti ja osutamist, sealhulgas vajalikud haldusmenetlused ja kodanikele suunatud e-valitsuse kasutamine; parandada avaliku sektori finantsjuhtimist ja toota usaldusväärset statistikat.*
- c) Majanduse valdkonnas liidu nõuetele vastavuse saavutamine, sealhulgas toimiva turumajanduse saavutamine, ning eelarve ja majanduse juhtimise parandamine. Sekkumiste eesmärk on toetada majandusreformi programmi protsessis osalemist ja süsteemset koostööd rahvusvaheliste finantseerimisasutustega majanduspoliitika põhialuste valdkonnas ning tõhustada makromajandusliku stabiilsuse suurendamise suutlikkust ning toetada liikumist toimiva turumajanduse suunas, mis suudab konkurentsiturve ja turujõududega liidus toime tulla.*

- ca) *Heanaaberlike suhete tugevdamine, piirkonna stabiilsuse suurendamine ja vastastikuse koostöö tõhustamine, sealhulgas soodustades inimestevahelisi kontakte ja toetades konstruktiivseid algatusi.*
- d) **Liidu ja selle partnerite konfliktide ennetamise, rahu kindlustamise ning kriisieelsete ja -järgsete olukordade lahendamise suutlikkuse edendamine**, sealhulgas varajase hoiatamise ja konfliktiriski analüüsi kaudu; [...] lepitus-, rahutagamis- ja usalduse suurendamise meetmete edendamine, toetades suutlikkuse suurendamist julgeoleku ja arengu toetamiseks.
- e) I lisa loetletud abisaajariikide **kodanikuühiskonna organisatsioonide** ja sotsiaalpartnerite organisatsioonide, sealhulgas kutseliitude **suutlikkuse tugevdamine** ning liidu organisatsioonide ja I lisa loetletud abisaajariikide organisatsioonide vaheliste võrgustike loomise innustamine kõigil tasanditel, mis läbi võimaldatakse neil osaleda tulemuslikus dialoogis nii avaliku kui ka erasektori osapooltega.
- f) **Partnerriikide eeskirjade**, standardite, poliitika ja tavade, sealhulgas riigiabi eeskirjade liidu omadega **ühtlustamise edendamine**.
- fa) *Soolise võrdõiguslikkuse ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamise edendamine. Kõnealuses valdkonnas võetavate meetmete eesmärk on luua soodsam keskkond tütarlaste ja naiste õiguste tagamiseks ning tegelikult ja realselt parandada soolist võrdõiguslikkust, sealhulgas tagades tütarlaste ja naiste kehalise ja vaimse puutumatus, edendades nende majanduslikke ja sotsiaalseid õigusi ning tehes tütarlaste ja naiste hääle kuuldavamaks ning suurendades nende osalemist, sealhulgas toetades soolise võrdõiguslikkusega arvestavat eelarvestamist ning sugupoolte ja vanusegruppide lõikes esitatavate andmete kogumist.*

- g) **Kvaliteetsele haridusele, koolitusele ja elukestvale õppele kõikidel tasanditel juurdepääsu parandamine ning kultuuri- ja loomesektori toetamine.** Kõnealuses valdkonnas võetavate meetmete eesmärgiks on edendada võrdset juurdepääsu kvaliteetsetele väikelaste haridus- ja hooldusvõimalustele, alg- ja keskharidusele ning parandada põhioskuste õpetamist; tõsta haridustaset, **tegeleda ajude äravoolu probleemiga**, vähendada madala haridustasemega noorte osakaalu ja parandada õpetajate koolitamist. Arendada välja kutsehariduse ja -õppe süsteemid ning edendada töökohal õppimise süsteeme, et hõlbustada üleminekut tööturule, **sealhulgas puudega inimeste jaoks**; parandada kõrghariduse **ja teaduse** kvaliteeti ja asjakohasust; soodustada vilistlaste tegevust; parandada juurdepääsu elukestvale õppele ja toetada investeeringuid **kaasava** hariduse ja **kättesaadava** koolituse infrastruktuuridesse, eelkõige selleks, et vähendada piirkondlikku ebavõrdsust ja edendada segregeerimata haridust ning teha seda muu hulgas **kättesaadavate** digitehnoloogiate kasutamise kaudu.
- h) **Kvaliteetsete töökohtade osakaalu ja tööturule juurdepääsu edendamine.** Kõnealuses valdkonnas võetavate meetmete eesmärgiks on lahendada kõrge töötuse määra ja mitteaktiivsuse probleem, toetades eelkõige (mittetöötavate ja mitteõppivate) noorte, naiste, pikaajaliste töötute ja alaesindatud rühmade püsivat kaasamist tööturule. Meetmetega tahetakse stimuleerida kvaliteetsete töökohtade loomist ja toetada tööõigusnormide ja standardite tõhusat jõustamist kogu territooriumil. Meetmete teisteks põhieesmärkideks on soolise võrddõiguslikkuse **ja noorte** toetamine, töölase konkurentsivõime ja tootlikkuse edendamine, töötajate ja ettevõtjate kohanemine muutustega, kestliku sotsiaaldialogi loomine ning tööturuasutuste, nagu riiklike tööturuasutuste ja tööinspeksioonide moderniseerimine ja tugevdamine.

- i) **Sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasatuse edendamine ning vaesuse vastu võitlemine.** Kõnealuses valdkonnas võetavate meetmete eesmärk on moderniseerida sotsiaalkaitstesüsteeme, et tagada tõhus, tulemuslik ja piisav kaitse inimese igas eluetapis, **soodustada üleminekut institutsionaalselt hoolduselt perekonna- ja kogukonnapõhisele hooldusele**, edendada sotsiaalset kaasatust ja võrdseid võimalusi ning tegeleda ebavõrdsuse ja vaesusega. Kõnealuses valdkonnas võetavate meetmete puhul keskendutakse ka marginaliseerunud kogukondade, näiteks romade integreerimisele; soo, [...] **rassi, nahavärvuse**, etnilise **või sotsiaalse** päritolu, **geneetiliste omaduste, keele**, usutunnistuse või veendumuste, **poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära**, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel toimuva diskrimineerimise tõkestamisele; taskukohastele, jätkusuutlikele ja kvaliteetsetele teenustele, sealhulgas alusharidusele ja lapsehoiule, eluasemetele, tervishoiuteenustele, esmastele sotsiaalteenustele ja pikaajalisele hooldusele juurdepääsu parandamisele, sealhulgas sotsiaalkaitstesüsteemide ajakohastamise abil.
- j) **Aruka, säästva, kaasava ja turvalise transpordi edendamine ja tähtsate võrguinfrastruktuuride kitsaskohtade kõrvaldamine**, investeerides suure [...] **Euroopa lisaväärtusega** projektidesse. Investeeringute tähtsuse järjekorda seadmisel tuleks lähtuda sellest, kui olulised on need ELiga ühenduse loomiseks üleeuroopalise transpordivõrgu TEN-T abil ning säästliku liikuvuse, heitekoguste vähendamise, keskkonnamõju ja turvalise liikuvuse seisukohalt, võttes arvesse sünergiat transpordiühenduse lepinguga edendatavate reformidega.
- ja) **Energiajulgeoleku ja energiavarustuse mitmekesistamise tõhustamine.** Kõnealuses valdkonnas võetavate meetmete eesmärk on suurendada energiatõhusust ja energia tootmist ning mitmekesistada tarnijariikide ja tarneteede valikut.
- k) **Erasektori tegevuskeskkonna ja ettevõtete konkurentsivõime**, sealhulgas aruka spetsialiseerumise **parandamine**, mis on majanduskasvu, töökohtade loomise ja ühtekuuluvuse peamised tõukejõud. Esmatähtsad on projektid, mis parandavad ettevõtluskeskkonda.

- l) **Digitehnoloogiatele ja -teenustele juurdepääsu parandamine ning teadustegevuse, tehnoloogiaarenduse ja innovatsiooni edendamine**, investeerides *teadus- ja innovatsioonisüsteemide suutlikkuse suurendamiseks, teaduse tipptaseme põhimõtte edendamiseks kohandatud liikuvus- ja toetuskavadesse*, digitaalsesse ühenduvusse, digitaalsesse usaldusse ja turvalisusse, digioskustesse ja -ettevõtlusesse ning teadusuuringute infrastruktuuri ja neid soodustavasse keskkonda ning edendades võrgustike loomist ja koostööd. *Kõnealuses valdkonnas võetavate meetmete eesmärk on samuti rajada teaduse ja innovatsiooni tippkeskused, et tegeleda ajude äravoolu probleemiga teadlaste hulgas.*
- m) **Toiduga kindlustatuse ja toiduohutuse toetamine** ning mitmekesiste ja elujõuliste põllumajandusliku tootmise süsteemide toetamine aktiivsetes maakogukondades ja maal.
- n) **Keskkonnakvaliteedi kaitsmine ja parandamine**, käsitledes keskkonnaseisundi halvenemist ja peatades elurikkuse kadumise, edendades maismaa ja mere ökosüsteemide ning taastuenergia allikate kaitset ja säästvat haldamist, *investeerides veemajandusse ja jäätmeäitlusesse ning säästvasse kemikaalihaldusesse*, edendades ressursitõhusust, säästvat tarbimist ja tootmist ning toetades üleminekut keskkonnasäästlikule ja ringmajandusele, aidates kaasa kasvuhoonegaaside heite vähendamisele, suurendades vastupanuvõimet kliimamuutustele ja edendades kliimameetmete juhtimist ja nendest teavitamist ning energiatõhusust. Ühinemiseelse abi rahastamisvahendiga IPA III toetatakse poliitikat, millega soodustatakse liikumist ressursitõhusa, ohutu ja säästva vähese CO₂-heitega majanduse suunas ning parandatakse katastroofidele vastupanu võimet ning nende ennetamist, nendeks valmisolekut ja neile reageerimist. [...].

- o) [...] *Koostöö tegemine I lisas loetletud abisaajatega tuumaenergia rahuotstarbelisel kasutamisel tervise, põllumajanduse ja toiduohutuse valdkonnas, tagades kõrgeimate rahvusvaheliste standardite täieliku järgimise; samuti meetmete toetamine, mis on suunatud kiirgusavarii tõttu kohalikule elanikkonnale põhjustatud tagajärgedega tegelemisele ning mille eesmärk on sellise elanikkonna elutingimuste parandamine; tuumavaldkondades teadmiste haldamise, koolitustegevuse ja hariduse edendamine.*
- p) **Põllumajandusliku toidutööstuse ja kalanduse sektori suutlikkuse suurendamine** konkurentsivõime ja turujõududega toimetulekuks ning järkjärguliseks vastavusse viimiseks liidu eeskirjade ja standarditega, püüdes samas täita majandus-, sotsiaal- ja keskkonnanäesmärke maapiirkondade ja rannikualade tasakaalustatud territoriaalse arengu raames.
-

III LISA

I lisa loetletud abisaajate vaheliseks piiriüleseks koostöökaks antava abi temaatilised prioriteedid

Eesmärgiga edendada heanaaberlikke suhteid, toetada liidu integratsiooniprotsessi ja soodustada sotsiaal-majanduslikku arengut, võidakse I lisa loetletud abisaajate vaheliseks piiriüleseks koostöökaks ette nähtud abi anda asjakohasel juhul järgmiste temaatiliste prioriteetide käsitlemiseks:

- a) piiriülese tööhõive, tööjõu liikuvuse ning sotsiaalse ja kultuurilise kaasatuse edendamine muu hulgas järgmise tegevuse abil: piiriüleste tööturgude integreerimine, sealhulgas piiriülene liikuvus; ühised kohalikud tööhõivealgatused; teabe- ja nõustamisteenused ning ühised koolitused; sooline võrdõiguslikkus; võrdsed võimalused; sisserändajate kogukondade ja haavatavate rühmade integreerimine; investeerimine riiklikesse tööturuasutustesse; riiklikesse tervishoiu- ja sotsiaalteenustesse tehtavate investeeringute toetamine;
- b) keskkonnakaitse, kliimamuutustega kohanemise ja nende mõjude leevendamise edendamine, riskide ennetamine ja juhtimine muu hulgas järgmise tegevuse abil: keskkonnakaitsealased ühismeetmed; loodusvarade säästva kasutamise, mereala koordineeritud ruumilise planeerimise, ressursitõhususe ja ringmajanduse, taastuvate energiaallikate ning ohutu, kestliku ning keskkonnasäästliku vähese CO₂-heitega majanduse suunas liikumise edendamine; ***jäätmekäitluse ja veemajanduse parandamine***, konkreetseid riske käsitlevate investeeringute edendamine, katastroofidele vastupanu võime, nende ennetamise, nendeks valmisoleku ja neile reageerimise tagamine;
- c) säästva transpordi edendamine ja avalike infrastruktuuride parandamine muu hulgas järgmise tegevuse abil: eraldatuse vähendamine transpordile, digitaalvõrkudele ja -teenustele juurdepääsu parandamise abil; investeerimine piiriülestesse vee-, jäätmekäitlus- ning energiasüsteemidesse ja -vahenditesse;

- d) digitaalmajanduse ja -ühiskonna, muu hulgas digitaalse ühenduvuse, e-valitsuse teenuste, digitaalse usalduse ja turvalisuse ning digioskuste ja -ettevõtluse soodustamine;
- e) turismi ning kultuuri- ja looduspärandi edendamine;
- f) investeerimine noortes, haridusse ja oskustesse muu hulgas järgmise tegevuse abil: ühiste haridus-, kutsekoolitus- ja koolituskavade ning ühist noorsootegevust toetava infrastruktuuri väljatöötamine ja rakendamine;
- g) kohaliku ja piirkondliku valitsemise edendamine ning kohalike ja piirkondlike ametiasutuste planeerimis- ja haldussuutlikkuse tõhustamine;
- h) konkurentsivõime, ettevõtluskeskkonna ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate arengu, kaubanduse ja investeringute tõhustamine muu hulgas järgmise tegevuse abil: ettevõtlikkuse edendamine ja toetamine, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate puhul, ning kohalike piiriüleste turgude areng ja rahvusvahelistumine;
- i) teaduse, tehnoloogiaarengu, innovatsiooni ja digitehnoloogiate tõhustamine muu hulgas järgmise tegevuse abil: inimressursside vahetamise, **teadus- ja innovatsioonisüsteemide suutlikkuse suurendamise, teaduse tipptaseme põhimõtte edendamiseks kohandatud liikuvus- ja toetuskavade** ning teaduse ja tehnoloogiaarengu vahendite edendamine.

IV LISA

Tulemuslikkuse põhinäitajate loetelu

Järgmist tulemuslikkuse põhinäitajate loetelu kasutatakse selleks, et mõõta liidu panust [...] **IPA III** erieesmärkide saavutamisse:

1. Koondnäitaja³⁵, millega mõõdetakse [...] **I lisa loetletud abisaajate edusamme** poliitiliste [...]kriteeriumide põhivaldkondades (sealhulgas demokraatia, õigusriik (kohtusüsteem, võitlus korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevusega) ja [...] **põhiõigused, sealhulgas meediavabadus), samuti heanaaberlike suhete valdkonnas** (allikas: Euroopa Komisjon).
2. [...] **I lisa loetletud abisaajate edusammud** avaliku halduse reformimisel (allikas: Euroopa Komisjon).
3. Koondnäitaja, millega mõõdetakse [...] **I lisa loetletud abisaajate edusamme oma õigusnormide** ELi õigustikuga **vastavusse viimisel** (allikas: Euroopa Komisjon).
4. Koondnäitaja, millega mõõdetakse [...] **I lisa loetletud abisaajate edusamme** majanduskriteeriumide põhivaldkondades (toimiv turumajandus ja konkurentsivõime) (allikas: Euroopa Komisjon).
5. Riigi kulutused sotsiaalkindlustusele (protsent SKPst) (allikas: ILO) või tööhõive määr (allikas: [...] **ametlik** statistika).
6. Digilõhe abisaajate ja ELi keskmise vahel (allikas: Euroopa Komisjon, digitaalrajanduse ja -ühiskonna indeks (DESI)).
7. Kaugus parimast tulemusest (Doing Business) (allikas: Maailmapank).

³⁵Kolm koondnäitajat on välja töötanud Euroopa Komisjon, tuginedes laienemisaruannetele, mis samuti põhinevad mitmel sõltumatul allikal.

8. Energiamahukus mõõdetuna primaarenergia ja SKP vahelise suhtena (allikas: Eurostat).
9. ELi toetuse abil vähendatud või välditud kasvuhoonegaaside heide (kilotonni süsinikdioksiidi ekvivalenti).
10. [...]

Näitajad esitatakse vajaduse korral sugupoolte lõikes.